

Openbare besluitenlijst vergadering IPO-bestuur 31 januari te Den Haag

IPO-inzet voor afspraken met het kabinet over het profiel van de provincies

Het kabinet-Rutte/Asscher kiest in het regeerakkoord voor een 'materieel gesloten huishouding' van de provincies beperkt tot taken op het gebied van ruimtelijke ordening, verkeer en vervoer, natuur en regionaal economisch beleid. Voor de lange termijn kiest het kabinet voor vijf landsdelen met een (formeel) gesloten huishouding. Uit de bespreking van de BZK-begroting door de Tweede Kamer met minister Plasterk eind 2012 valt echter af te leiden dat het niet de bedoeling van dit kabinet is om te komen tot een gesloten provinciale huishouding. In feite roept het kabinet met de verwijzing en ondersteuning van 'Profiel Provincies' op tot aanscherping van de provinciale inzet op kerntaken en het zichtbaar maken van de resultaten daarvan. Plasterk heeft aangegeven afspraken met de provincies te willen maken over de kerntaken.

Vooruitlopend hierop heeft het bestuur in december 2012 besloten tot het voorbereiden van de IPO-inzet over de provinciale kerntaken. Het bestuur heeft ingestemd met de inzet die gebaseerd is op het document 'Profiel Provincies' (2010) en op grond waarvan de kerntaken van de provincies zijn vastgelegd in de Bestuursafspraken 2011-2015 die overeen zijn gekomen tussen rijk, provincies, gemeenten en waterschappen. De inzet vormt het vertrekpunt voor nader overleg met het kabinet. Het bestuur neemt daarbij zelf geen initiatief en wacht de uitnodiging van minister Plasterk af.

Packagedeal Wet HOF, verplicht schatkistbankieren en BTW-compensatiefonds

Provincies, gemeenten en waterschappen hebben de afgelopen maanden gezamenlijk opgetrokken tegen de kabinetsvoornemens inzake de financiën van de decentrale overheden: de wet Houdbare Overheidsfinanciën (HOF), het verplicht schatkistbankieren en de afschaffing van het BTW compensatiefonds.

Op uitnodiging van de minister van Financiën vond op 18 januari jl. een ingelast bestuurlijk overleg financiële verhoudingen (bofv) plaats waar een onderhandelingsakkoord is bereikt over een packagedeal inzake de wet HOF, het verplicht schatkistbankieren en het BTW-compensatiefonds. De conclusies van dit overleg zijn bijgevoegd (**bijlage 1**) evenals een 'Q&A' over een aantal aspecten over het akkoord (**bijlage 2**). Op grond van de bespreking van het onderhandelingsakkoord door de colleges van Gedeputeerde Staten heeft een meerderheid van het bestuur ingestemd met het onderhandelingsakkoord onder de voorwaarde dat een brief aan de ministers van Financiën en BZK wordt gestuurd waarin de uitleg van het IPO bij het akkoord wordt gegeven en een aantal onduidelijkheden worden gemarkeerd. In de brief wordt tevens aangedrongen op een verhelderend gesprek met de minister van Financiën over de in de brief benoemde punten met het doel het draagvlak voor het akkoord te vergroten. De brief aan de minister van Financiën is bijgevoegd als **bijlage 3**.

IPO-reactie derde periodieke beschouwing naar de interbestuurlijke verhoudingen door de Raad van State

De Raad van State brengt in principe een keer per kabinetsperiode een beschouwing uit van de interbestuurlijke verhoudingen. Deze afspraak is vastgelegd in de Code Interbestuurlijke Verhoudingen (2004). De eerste beschouwing dateert van 2006 en de tweede is in 2009 uitgebracht. De beschouwing is vertrouwelijk en wordt openbaar gemaakt op het moment dat het kabinet de beschouwing en de reactie erop aan de Tweede Kamer stuurt. De beschouwing is oriënterend besproken in het Overhedenoverleg van 28 januari 2013. Daar is afgesproken dat een gezamenlijke reactie van het kabinet, IPO, VNG en Unie van Waterschappen wordt voorbereid.

Het bestuur neemt kennis van en bespreekt de beschouwing. Op grond hiervan is de lijn voor de IPO-reactie door het bestuur vastgesteld en is de voorzitter gemandateerd om op grond hiervan, via nader overleg met de minister van BZK, de gezamenlijke reactie op te stellen.

IPO-bod 'Windenergie op land in 2020'

Het bestuur heeft op 13 december 2012 ingestemd met een gezamenlijke prestatienorm van 5.715 MW windenergie op land vast te leggen in ruimtelijke plannen voor 1 januari 2014 en een aanvulling van 285 MW vast te leggen in de ruimtelijke plannen van een aantal provincies voor 1 januari 2016. Op grond van dit IPO-bod vond op 22 januari 2013 bestuurlijk overleg plaats met de betreffende ministers Kamp (EZ) en Schultz (I&M). Het bestuurlijk overleg heeft geleid tot afspraken tussen het IPO en kabinet over 'Wind op land'.

Het bestuur stemt in met de afspraken tussen rijk en provincies gemaakt in het bestuurlijk overleg van 22 januari 2013. Provincies garanderen ruimte voor 6000 Megawatt aan windenergie op land. Afgesproken is om voor 1 januari 2014 gebieden voor windmolenparken aan te wijzen. De 6000 Megawatt windenergie voorzien in 2020 ruim vier miljoen huishoudens van elektriciteit. Om in 2020 zestien procent duurzame energie te hebben kijken de ministeries van EZ en I&M samen met de provincies komende vier maanden hoe nog meer duurzame energie kan worden opgewekt. Daarbij wordt gezocht naar een energiemix die ruimtelijk aanvaardbaar is en economisch het meest oplevert. Voor 31 december 2013 leggen de provincies de eerste gebieden met een potentieel voor 5.715 Megawatt ruimtelijk vast. Mochten er gebieden afvallen dan vult de provincie dit zelf aan met alternatieve locaties. Na 1 mei 2013 maken de provincies ook voor het resterend benodigde vermogen aan windenergie ruimtelijke reserveringen, inclusief de ontbrekende 285 megawatt.

Prioritaire IPO-agenda

Het bestuur bespreekt de actuele stand van zaken van de prioritaire IPO-dossiers op grond van de prioritaire IPO-agenda.

Omgevingswet

Het bestuur stelt de lobbystrategie inzake de Omgevingswet vast.

Regionale Omroepen

Op grond van de uitkomsten van een portefeuillehoudersoverleg Regionale Omroepen constateert het bestuur dat over het kabinetsvoornemen om de regionale omroepen te recentraliseren provincies een verschillend vertrekpunt hebben, maar dat wel gezamenlijk kan worden opgetrokken in het pleidooi voor waarborgen voor eigenheid en onafhankelijkheid van de regionale omroepen, vast te leggen in de Mediawet. Dit gezamenlijke pleidooi vormt de inzet voor het overleg met het ministerie van OCW. Ook de financiële uitwerking. Het bestuur stelt hiertoe de financiële en bestuurlijke uitgangspunten vast waarbij financiën de inhoud volgen. Het onderwerp blijft voorsnog op de IPO-agenda, maar is geen prioritair dossier meer.

Europese lobbydossiers

Het bestuur neemt kennis van de actuele stand van zaken met betrekking tot de Europese lobbydossiers: wetgeving luchtkwaliteit: herziening luchtpakket, Europe 2020 / Nationaal Hervormingsprogramma, EFRO en Ten-T en 7^e Milieu Actie Programma.

Ganzenakkoord

Het bestuur stemt in met het Ganzenakkoord tussen het IPO en een zevental maatschappelijke organisatie (Ganzen-7). Het ganzenakkoord biedt een oplossing voor opvang en beheer van ganzen in Nederland. Ganzen horen bij Nederland, maar de grote aantallen zorgen op dit moment voor teveel overlast. In het ganzenakkoord zijn afspraken gemaakt om het aantal standganzen (broedganzen) in Nederland te verkleinen. Provincies en de natuur- en landbouworganisaties constateren dat de schade aan landbouw

en natuur door standganzen in de zomer te groot wordt. De populatie groeit omdat steeds meer ganzen in de zomer niet meer wegtrekken, maar in Nederland blijven broeden. Als er nu niets aan wordt gedaan, dan blijft de schade toenemen. Uitgangspunt is dat Nederland een land is waar ganzen thuis horen en welkom zijn. Het akkoord garandeert rust voor overwinterende ganzen. Centraal staat dat in de winter geen trekganzen geschoten worden. Het bestrijden van schade op schadegevoelige gewassen buiten nog aan te wijzen rustgebieden blijft toegestaan. Omdat vooral de standganzen voor economische en ecologische schade zorgen, is afgesproken deze ganzen te reduceren naar de aantallen van 2005. De komende vijf jaar wordt er van maart tot en met oktober werk gemaakt van het verkleinen van het aantal standganzen (in de zomer). Hiervoor worden de precieze maatregelen regionaal in onderling overleg tussen de betrokken organisaties vastgesteld. Deze nieuwe werkwijze gaat vanaf volgend jaar in. De Ganzen-7 zijn De12Landschappen, de Federatie Particulier Grondbezit (FPG), de Landbouw- en Tuinbouworganisatie Nederland (LTO), Natuurmonumenten, Stichting Agrarisch en Particulier Natuur- en Landschapsbeheer Nederland, Staatsbosbeheer en Vogelbescherming Nederland.

Taskforce Bewustwording Informatieveiligheid Dienstverlening (BID)

Op grond van de problemen van overheden met informatiebeveiliging in september en oktober 2011 (DigiNotar en Lektobert) en de opkomst van het Dorifel-virus in de zomer van 2012 heeft de Onderzoeksraad voor Veiligheid (OVV) uitgebreid onderzoek gedaan. Het resultaat hiervan is voor de minister van BZK aanleiding om een Taskforce Bewustwording Informatieveiligheid Dienstverlening (BID) in te richten, die zich zal richten op de ondersteuning van het openbaar bestuur bij het inrichten van een verankerd informatieveiligheidsstelsel, dat onder andere de minister in staat stelt zich te verantwoorden naar de Tweede Kamer. Alternatief voor wetgeving op het gebied van informatiebeveiliging is een systeem van verplichtende zelfregulering per overheidsdomein. De Taskforce heeft een looptijd van twee jaar. Na deze twee jaar bepaalt de minister van BZK of het doel bereikt is of dat wetgeving noodzakelijk is.

Het bestuur stemt in met deelname aan de in te richten interbestuurlijke Taskforce BID op voorwaarde dat de auditverplichtingen worden gestroomlijnd zodat provincies slechts met één single audit worden geconfronteerd.

Wijziging begroting Kassiersfunctie 2013

Het bestuur stemt in met de voorstellen tot wijziging van de begroting Kassiersfunctie 2013 en de verwerking daarvan in de begroting Kassiersfunctie 2013. De Kassiersfunctie betreft de financiering van interprovinciale (niet-IPO) activiteiten.

Bestuurlijk Akkoord geïntegreerde aanpak georganiseerde criminaliteit

Het Ministerie van Veiligheid en Justitie heeft eind 2012 het IPO gevraagd om in te stemmen met de actualisatie en ondertekening van het Bestuurlijk Akkoord geïntegreerde aanpak georganiseerde criminaliteit.

Het bestuur constateert dat gezien het onderwerp de inhoudelijke behandeling ervan meer op de weg ligt van de Kring van commissarissen van de Koningin. Ondertekening namens de provincies kan echter alleen via het IPO. Het bestuur besluit daarom om de voorzitter te mandateren om, na afstemming in de Kring van cdK's over het akkoord, het Bestuurlijk Akkoord namens het IPO te ondertekenen.

Conclusies Bestuurlijk overleg 18 januari 2013

In bestuurlijk overleg tussen VNG, IPO, de UvW en het kabinet zijn het saldopad en de wet Hof, evenals het schatkistbankieren en het BTW compensatiefonds allen in samenhang besproken. Partijen hebben het volgende onderhandelaarsakkoord bereikt:

Wet HOF / Saldopad EMU-norm

Wat betreft de Wet Hof wordt het af te spreken saldopad (dat geen onderdeel is van de wet) als de belangrijkste onzekerheid gezien. Het kabinet begrijpt dit goed. Daarom is hierover voor de huidige kabinetsperiode (2014-2017) reeds vandaag overeenstemming bereikt.

Herstel van de overheidsfinanciën vergt dat het EMU saldo ten minste een dalende trend laat zien. Ook de regels uit Brussel schrijven voor dat het EMU tekort daalt, zodat op termijn evenwicht op de begroting wordt bereikt. Op basis van het wetsvoorstel Houdbare Overheidsfinanciën (wet HOF) en de geldende begrotingsregels leveren het Rijk en de medeoverheden een gelijkwaardige inspanning bij het terugdringen van het begrotingstekort. Over de bijdrage van de medeoverheden aan de Europese doelstellingen wordt overigens aan het begin van elke kabinetsperiode bestuurlijk overleg gevoerd.

Het regeerakkoord is erop gericht deze dalende trend in te zetten. De doorrekening van het regeerakkoord volgend, zorgt dat akkoord ervoor dat het tekort van de medeoverheden gedurende deze kabinetsperiode in geleidelijke stappen daalt naar 0,2% BBP in 2017. Dit is goed vergelijkbaar met de ontwikkeling bij het Rijk waar het tekort in deze periode daalt naar 1,2% BBP. Het pad van de doorrekening is voor medeoverheden de ambitie, en de inspanning moet er dan ook maximaal op zijn gericht dit pad te volgen.

Het kabinet begrijpt tegelijkertijd de zorgen die medeoverheden hebben over de ruimte voor investeringen in verband met wettelijke taken en nationale verplichtingen, met inachtneming van een gematigde lastenontwikkeling. De tekortnorm (waarvan ook sprake is in de wet Houdbare overheidsfinanciën) wordt daarom voor de duur van deze kabinetsperiode gesteld op de waarden in onderstaande tabel. De wet Houdbare Overheidsfinanciën regelt vervolgens procedureafspraken voor situaties waarin die norm dreigt te worden overschreden, dan wel wordt overschreden. Zo sprake is van (dreigende) overschrijding wordt in het bestuurlijk overleg besloten welke maatregelen moeten worden genomen om de overschrijding te voorkomen of in latere jaren goed te maken. Er is ruimte voor afspraken over een collectief verbeterpad, net als bij de vigerende afspraken over het EMU-saldo van de medeoverheden. Het bestuurlijk overleg dient concrete resultaten op te leveren en meerjarig zicht op het wél voldoen aan de norm. Het sanctie instrument is het ultimatum remedium voor die situatie waar de norm wordt overschreden en komt pas in beeld nadat op alle cruciale momenten bestuurlijk overleg is gevoerd. Sancties zijn onderdeel van de wet, maar zullen gedurende deze kabinetsperiode niet worden toegepast.

	2013	2014	2015	2016	2017
Ambitie voor EMU-saldo van medeoverheden gezamenlijk, in procenten bbp	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2
Afgesproken tekortnorm voor deze kabinetsperiode, cf wet Hof, in procenten bbp*)	-0,5	-0,5	-0,5	(-0,4)	(-0,3)

*) Eind 2015 wordt in bestuurlijk overleg gezien of op basis van de dan beschikbare realisaties de geprojecteerde daling in 2016 en 2017 verantwoord en mogelijk is.

Schatkistbankieren

Mede op basis van de consultatie van de medeoverheden, dient het kabinet een aangepast wetsvoorstel in bij de kamer. Daarbij is aan een aantal punten van de medeoverheden tegemoet gekomen.

Ten eerste zal het schatkistbankieren niet worden verankerd in de Comptabiliteitswet maar in de wet Financiering Decentrale overheden, conform de wens van de medeoverheden. Tevens wordt op

verzoek van de medeoverheden afgezien van een roodstandfaciliteit; er is dus geen sprake van kredietverlening aan de medeoverheden door de Nederlandse staat.

Eveneens zal op aandringen van de medeoverheden het onderling lenen, naast het verplicht schatkistbankieren, tot de mogelijkheden behoren. Onder voorwaarden kunnen openbare lichamen aan elkaar lenen. Die voorwaarden zien erop dat het lenen enkel gebeurt binnen de collectieve sector, zodat dit eveneens leidt tot consolidatie van de schuld. Leningen worden geregistreerd bij het CBS en partijen mogen niet inlenen om uit te lenen. Uiteraard mag het onderling lenen geen strijdigheid met overige (EU) wet- en regelgeving opleveren en mogen partijen geen leningen verstrekken aan openbare lichamen waarmee een toezichtrelatie bestaat. Tegoeden die niet onderling worden uitgeleend, dienen onder te worden gebracht in de schatkist of kunnen worden gebruikt voor schuldaflossing.

Medeoverheden accepteren dat alle partijen voor het schatkistbankieren worden ingeregeld, ook die partijen die momenteel bruto weinig tot geen overtollige middelen hebben, zoals waterschappen en veel gemeenten. Daarbij heeft het kabinet er oog voor dat de administratieve lasten met name ook voor deze partijen zoveel mogelijk worden beperkt. Zo wordt een drempelbedrag voor bruto overtollige middelen geïntroduceerd. Zolang de bruto overtollige middelen 0,75% van het begrotingstotaal (met een minimum per medeoverheid van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen) niet overschrijden, hoeft niet in de schatkist te worden gestort maar mag dit bedrag worden aangehouden op een rekening-courant of op een direct opvraagbare spaarrekening. Volgens de bij het Rijk beschikbare gegevens bedraagt het totaal aan middelen dat buiten de schatkist mag blijven in dit geval niet meer dan € 375 miljoen. Het bedrag wordt dan ook daarop gemaximeerd.

Medeoverheden delen het principe van schatkistbankieren niet, maar accepteren het op deze wijze aangepaste wetsvoorstel dat voor behandeling naar de Kamer wordt gezonden. Voorts wordt in gezamenlijkheid gewerkt aan een voor alle partijen soepele implementatie van het verplicht schatkistbankieren tijdig voor het einde van 2013.

BTW-compensatiefonds

Gehoord de aanmerkelijke bezwaren die de medeoverheden hebben tegen het afschaffen van het BTW compensatiefonds (het BCF) is het kabinet bereid hiervan af te zien. De medeoverheden accepteren dat de ingeboekte korting van in totaal 550 miljoen euro gehandhaafd blijft en op het Gemeente- en Provinciefonds (GF/PF) wordt toegepast conform de verdeling van het BCF over gemeenten en provincies in de begroting 2013. De decentrale overheden accepteren eveneens dat het voor het BTW compensatiefonds jaarlijks beschikbare budget wordt gemaximeerd. Als maximale omvang van het BCF met ingang van 2015 geldt de raming 2014 zoals opgenomen in de begroting 2013. Met ingang van 2015 wordt de ontwikkeling van het BCF gekoppeld aan de accrespercentages zoals deze volgen uit de normeringssystematiek. Het effect van de voorgenomen decentralisaties op de declaraties in het BCF is geen onderdeel van deze afspraak en wordt nader verkend.

Indien de declaraties in enig jaar het gebudgetteerde BTW compensatiefonds overstijgen, worden deze aangezuiverd uit het GF en PF. Wanneer de declaraties het gebudgetteerde BCF onderschrijden, wordt de onderschrijding toegevoegd aan het GF/PF. Voor beiden geldt dat de verdeelsleutel in het betreffende jaar wordt afgeleid van de verhouding van de bij het BCF ingediende declaraties door gemeenten en provincies.

	2014	2015	2016	2017
Plafond BCF in miljoenen (bron: begroting 2013)	3.079	Raming 2014 * (1+ accrespercentage)	Plafond 2015 * (1+ accrespercentage)	Plafond 2016 * (1+ accrespercentage)

Het kabinet spant zich in om bovenop de trap-op-trap-af systematiek geen extra generieke kortingen door te voeren op het GF/PF ten opzichte van het Regeerakkoord.

Vragen en antwoorden n.a.v. onderhandelaarsakkoord

Algemeen

Vraag

Moet het onderhandelaarsakkoord worden voorgelegd aan PS?

Antwoord

Besluitvorming in het IPO-bestuur vindt plaats op basis van de standpuntbepalingen van GS. Aan elke provincie wordt overgelaten of en op welke wijze PS bij de standpuntbepaling wordt betrokken.

Wet HOF / Saldopad EMU-norm

Vraag

Wat is de ontwikkeling geweest van het EMU-saldo van de decentrale overheden?

Antwoord

Voor de decentrale overheden zijn de belangrijkste uitgavenposten die tot een EMU-last leiden:

- Netto investeringen (=bruto investeringen – afschrijvingen)
- Saldo grondaan- en verkopen (= grondaankopen – grondverkoop)
- Netto aanwending reserves (= opeten van reserves)

Voor de gemeenten zijn vooral de eerste 2 posten van belang (en in mindere mate de aanwending van de reserves); voor de provincies zijn alle 3 posten van belang en voor de waterschappen zijn vooral de netto investeringen bepalend voor het EMU-saldo.

In het verleden hebben de aandelen in de energiebedrijven vanwege meevallers bij de dividendinkomsten geleid tot een positief EMU-saldo. Na de verkoop van de energiedeelnemingen in 2009 zijn de rente-opbrengsten hieruit beter te ramen en komen er geen meevallers voor. Het opeten van een deel van het vermogen leidt nu en in de toekomst tot een belasting van het EMU-saldo.

EMU-saldo decentrale overheden (CBS, realisaties)

EMU-saldo in % BBP	2007	2008	2009	2010	2011
Gemeenten	-0,31	-0,52	-0,85	-0,78	-0,52
Provincies	+0,09	+0,06	+0,12	-0,20	-0,06
Waterschappen	-0,06	-0,07	-0,06	-0,02	-0,02

De plussen voor de provincies zijn te verklaren uit de meevallers bij de dividendinkomsten.

Er zijn op basis van de EMU-enquête bij de begrotingen 2013 nieuwe (voorlopige) cijfers van het CBS over 2012 – 2014 beschikbaar gekomen.

EMU-saldo in % BBP	2012	2013	2014
Gemeenten	-0,71	-0,39	-0,06
Provincies	-0,30	-0,19	-0,14
Waterschappen	nb	-0,07	-0,06

Hierbij is geen rekening gehouden met eventuele meevallers vanwege onderuitputting en planningsoptimisme.

Vraag

Wat is de geraamde ontwikkeling van het EMU-saldo van de decentrale overheden?

Antwoord

In de doorrekening van het regeerakkoord heeft het CPB de volgende ramingen van het EMU-saldo gegeven.

EMU-saldo in % BBP	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Totaal Nederland	-4,5	-3,7	-2,6	-2,7	-2,0	-1,9	-1,4
w.v. decentrale overheden	-0,5	-0,5	-0,5	-0,3	-0,3	-0,2	-0,2

Deze raming komt niet overeen met ons beeld. Zo raamt het CPB voor 2012 en 2013 het EMU-saldo op -0,5 % BBP terwijl alleen al voor de provincies de ramingen op basis van de EMU-enquête een forse overschrijding van de normen laat zien. Helemaal onduidelijk is waar het CPB de daling daarna naar -0,3 % BBP en zelfs -0,2 % BBP op baseert.

Vraag

Wat is de IPO-inzet voor het aandeel van de provincies in de EMU-norm van -0,5 % BBP voor de decentrale overheden?

Antwoord

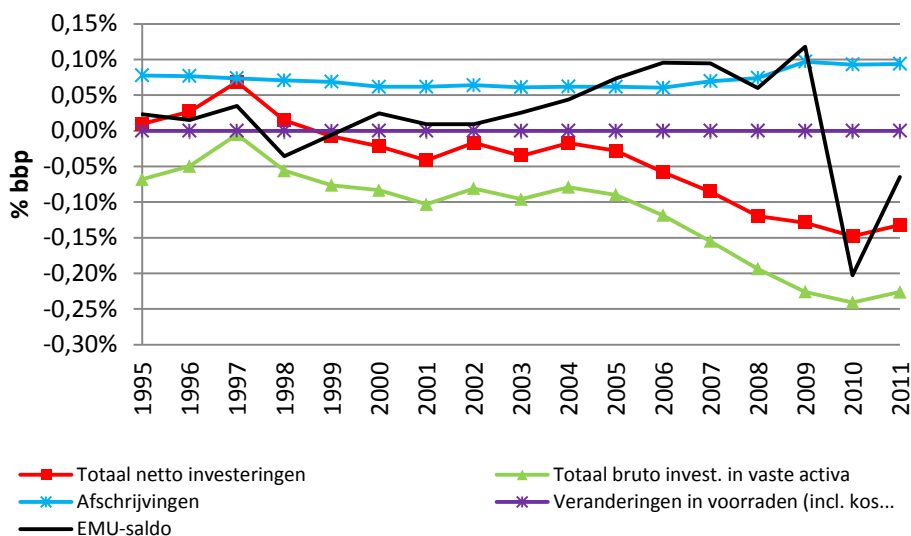
Het IPO heeft al eerder berekend dat de provincies een EMU-ruimte van 0,20 % BBP nodig hebben. Dit lijkt echter niet haalbaar. Voorgesteld wordt om als minimale ruimte uit te gaan van het netto investeringsniveau (= verschil tussen bruto investeringen en afschrijvingen) van de provincies. Uit het concept-rapport Actualisatie EMU-normen voor decentrale overheden kunnen we afleiden dat het netto investeringsniveau in de periode 2008 – 2010 circa 0,12 % BBP bedraagt. Het netto investeringsniveau is naast de aanwending van de reserves de belangrijkste verklarende variabele voor het EMU-saldo van de decentrale overheden.

Onderstaande passage komt uit het concept-rapport. De rode lijn geeft de ontwikkeling van de netto investeringen weer.

Provincies

De netto investeringsquote van provincies neemt toe sinds 2004, maar dit heeft er niet toe geleid dat het EMU-saldo van de provincies negatief is geworden. In 2010 en 2011 is dit wel het geval. Kennelijk zijn er andere factoren van invloed geweest op de ontwikkeling van het EMU-saldo in deze periode.

Figuur 3.3 Investeringsprovincies 1995-2011

Bron: CBS, ongepubliceerde cijfers verkregen in september 2012

Deze ruimte hebben de provincies dus nodig om hun huidige investeringsniveau te handhaven. In het verleden zorgden meevallers bij de dividendinkomsten van de energie-aandelen er voor dat het EMU-saldo toch positief uitkwam. Dit soort meevallers komt nu niet meer, maar wel zal er nog wel sprake zijn van meevallers als gevolg van onderuitputting en planningsoptimisme bij investeringen. In de -0,12 % BBP zit dan ook enige ruimte voor het aanwenden (opeten) van een deel van de reserves voor investeringen.

Vraag

Knelt de EMU-norm?

Antwoord

De huidige EMU-norm van 0,38 % voor de gemeenten, 0,07 % BBP voor de gemeenten en 0,05 % BBP voor de waterschappen zal in de toekomst vooral knellen voor de provincies en in mindere mate voor de waterschappen. Volgens de VNG kunnen de gemeenten de eerste jaren goed overweg met de huidige ruimte, maar de norm gaat mogelijk knellen als vanwege de decentralisaties het investeringsniveau van de gemeenten zal stijgen. Aangezien de decentralisaties vooral in het sociale domein plaatsvinden, is de verwachting van het IPO-bureau dat het met de investeringsgroei van de gemeenten wel zal meevallen.

Een verruiming van de gezamenlijke ruimte van 0,5 % BBP zit er niet in. Als we de pijn willen verdelen, zou een voorstel voor de verdeling van de 0,5 % BBP kunnen zijn: 0,32

tot 0,34 % BBP voor de gemeenten; 0,10 tot 0,12 % BBP voor de provincies en 0,05 tot 0,06 % BBP voor de waterschappen.

De verdeling van de 0,5 % BBP over de decentrale overheden op bovenstaande wijze zal alle decentrale overheden pijn doen. Voor de provincies zal het naar verwachting niet eenvoudig zijn om binnen de 0,12 % BBP te blijven. Om aan de EMU-norm te voldoen zal het opeten van een deel van de vermogens over een langere periode moeten worden uitgesmeerd en/of moeten slimme constructies worden bedacht voor investeringen zodat die het EMU-saldo minder belasten. Waterschappen zullen minder kunnen investeren of moeten hun tarieven verhogen.

De VNG heeft al aangegeven dat er ruimte is voor onderhandelingen over een nieuwe verdeling van de 0,5 % BBP waarbij de gemeenten dan minder krijgen dan de huidige 0,38 % BBP.

Schatkistbankieren

Vraag

Op welke wijze kan worden tegemoet gekomen aan het bezwaar dat niet mag worden uitgeleend aan medeoverheden waarmee een toezichtrelatie bestaat?

Antwoord

Het is binnen het onderhandelaarsakkoord niet mogelijk om op een directe wijze aan dit bezwaar tegemoet te komen. Wellicht is het mogelijk om op indirecte wijze dit bezwaar te ondervangen. Daarbij moet het volgende worden bedacht.

Ook al zou het de provincies wel zijn toegestaan om te lenen aan gemeenten en waterschappen in de eigen provincie, dan nog zouden vele gemeenten en waterschappen toch moeten uitwijken naar andere provincies (of gemeenten) om te lenen. Immers, de tegoeden die kunnen worden uitgeleend, zijn niet gelijk verdeeld over de provincies. Sommige provincies hebben geen tegoeden om uit te lenen, andere provincies kunnen niet alles wat ze willen en kunnen uitlenen kwijt in de eigen provincie. Er zullen dus sowieso leenrelaties ontstaan tussen medeoverheden in verschillende provincies. Voor een systeem van onderling lenen is het noodzakelijk om vraag en aanbod bij elkaar te brengen. Hiertoe zal een digitaal platform moeten worden opgezet of een centrale marktmeester of makelaar moeten worden aangesteld die vraag en aanbod kan matchen. Eventueel kan de BNG daar een rol bij vervullen en/of kan er een poule worden gevormd van de uit te lenen middelen. In het laatste geval kan er sprake zijn van een indirecte relatie tussen uitlenende provincie en een medeoverheid waarmee een toezichtrelatie bestaat.

Vraag

Geldt de drempelwaarde van 0,75 % tot welk bedrag het tegoed niet onder het schatkistbankieren valt ook voor een provincie die meer dan de drempelwaarde aan tegoeden heeft?

Antwoord

Nee, als de provincie meer dan de drempelwaarde van 0,75 % van het begrotingstotaal (met een minimum van € 250.000 en een maximum van € 2,5 miljoen) aan overtollige tegoeden heeft, dan moet het gehele bedrag bij de schatkist worden ondergebracht.

Vraag

Op welke wijze wordt het onderling lenen gefaciliteerd?

Antwoord

Het onderling lenen moet nog door IPO, VNG en UvW worden uitgewerkt. De ideeën hierover gaan in de richting van een digitaal platform of een centrale marktmeester of makelaar die vraag en aanbod kan matchen.

Vraag

Zijn er ook andere vormen van het uitzetten van middelen die niet onder het schatkistbankieren vallen?

Antwoord

De mogelijkheden van en de beperkingen aan het uitzetten van middelen is vastgelegd in de Wet Fido, de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) en het Besluit leningvoorwaarden decentrale overheden. Het schatkistbankieren en de mogelijkheid tot onderling uitlenen zal ook daarin worden geregeld.

Naast het uitzetten van middelen om een rendement te behalen, is en blijft het mogelijk om op grond van artikel 2 van de Wet Fido middelen uit te zetten ten behoeve van de publieke taak. Daarbij kan worden gedacht aan het verstrekken van leningen, het nemen van deelnemingen en het verlenen van garanties.

BTW-compensatiefonds

Vraag

Hoe wordt de korting van € 550 mln verdeeld over het gemeente- en provinciefonds en waarop is dat gebaseerd?

Antwoord

De korting van € 550 mln bestaat uit twee onderdelen:

- Een korting van € 200 mln vanwege het niet compenseren voor de BTW-verhoging, ingaande vanaf 2014;
- Een korting van € 350 mln vanwege de hogere groei van de declaraties dan de accessen, ingaande vanaf 2015

Aandeel provincies in € 200 mln

Het effect van de BTW-verhoging op het BCF wordt geraamd op € 270 mln. In de Miljoenennota 2013 is reeds een bedrag van € 70 mln gekort op het gemeente- en provinciefonds vanwege een dubbele compensatie (via het BCF en via de accessen). Deze korting wordt per 2014 teruggedraaid waardoor per saldo een korting op het gemeente- en provinciefonds resulteert van € 200 mln.

In de decembercirculaire is het aandeel van het provinciefonds in de € 270 mln op basis van de declaraties vastgesteld op € 31 mln.

Het aandeel van het provinciefonds in de € 70 mln bedraagt volgens de decembercirculaire € 5 mln. Hierbij is uitgegaan van de verhouding provinciefonds / gemeentefonds, hetgeen aansluit bij de accessen.

In totaal bedraagt het aandeel van het provinciefonds in de € 200 miljoen dus € 31 mln - € 5 mln = € 26 mln.

Aandeel provincies in korting € 350 miljoen

Het aandeel van het provinciefonds in de € 350 mln is in de decembercirculaire op basis van de declaraties vastgesteld op € 40 mln. Van het resterend budget van € 3.079 mln in het BCF is 12 % bestemd voor de provincies. Dit aandeel is bepaald op basis van de declaraties.

Vraag

Hoe wordt de korting op het provinciefonds verdeeld over de provincies?

Antwoord

Het aandeel van het provinciefonds in de korting van € 550 mln bedraagt in totaal € 66 mln. Dit aandeel is bepaald op basis van de declaraties. Het is nog niet bekend hoe de verdeling van de € 66 mln binnen het provinciefonds is. In de meicirculaire krijgen we hier uitsluitsel over. BZK kan dan kiezen voor een verdeling die aansluit bij de declaraties of een uitname op basis van de uitkeringsfactor.

Vraag

Hoe wordt een over- of onderschrijding van de gebudgetteerde bedragen van het BCF verrekend met het gemeente- en provinciefonds en op basis van welke verdeling?

Antwoord

Vanaf 2015 zal het BCF meeademen met het gemeente- en provinciefonds. Dat betekent dat het BCF zal groeien met de accrespercentages van het gemeente- en provinciefonds. Het is nog niet duidelijk of de verdeling van deze voeding uit gemeente- en provinciefonds zal gaan naar rato van de omvang van gemeente- en provinciefonds (93/7) of naar rato van de declaraties (88/12).

Een eventuele overschrijding van de gebudgetteerde bedragen wordt aangevuld vanuit het gemeente- en provinciefonds. Een eventuele onderschrijding zal teruggaan naar het gemeente- en provinciefonds. In beide gevallen is het nog niet duidelijk hoe de verdeling over gemeente- en provinciefonds zal zijn. Voor de verdeling binnen het provinciefonds geldt hetzelfde antwoord als op de vorige vraag.

Vraag

Waarom is een maximering nodig van het jaarlijks budget voor het BTW-compensatiefonds?

Antwoord

Het BTW-compensatiefonds is op dit moment een open-einde-regeling. Minister Dijsselbloem wil dit door de maximering dichtschroeien. Het argument dat extra declaraties uit het BTW-compensatiefonds ook gepaard gaan met extra BTW-inkomsten gaat in de begrotingssystematiek van het rijk niet op.

Muzenstraat 61
Postbus 16107
2500 BC Den Haag
telefoon (070) 888 12 12
fax (070) 888 12 80
www.ipo.nl

Aan de minister van Financiën,
de heer ir. J.R.V.A. Dijsselbloem
Postbus 20201
2500 EE 's-GRAVENHAGE

Interprovinciaal Overleg

uw brief van	uw kenmerk	ons kenmerk	datum
---	---	BV 06037/2013	1 februari 2013
onderwerp			
Onderhandelaarsakkoord			

Geachte heer Dijsselbloem,

Op vrijdag 18 januari 2013 kwam een onderhandelaarsakkoord tot stand tussen het kabinet, het IPO, de VNG en de UvW over de Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet Hof), schatkistbankieren en het BTW-compensatiefonds. Op 31 januari 2013 heeft het bestuur van het IPO na consultatie van de colleges van Gedeputeerde Staten in meerderheid besloten om met het akkoord in te stemmen. In deze brief geven wij op een aantal punten onze uitleg van het akkoord en constateren wij enkele onduidelijkheden. Wij willen graag op korte termijn met u een verhelderend gesprek voeren, dat mogelijk kan leiden tot vergroting van het draagvlak voor het akkoord.

Aantasting autonomie

In het akkoord is ten overvloede aangegeven dat provincies, gemeenten en waterschappen het niet eens zijn met het principe van verplicht schatkistbankieren. Wij zien dit als een fundamentele aantasting van de autonomie van de decentrale overheden. Ook met de Wet Hof wordt de autonomie van decentrale overheden de facto aangetast. Provincies onderschrijven de noodzaak dat alle overheden moeten bijdragen aan het gezond maken van de economie en het terugdringen van de staatsschuld. Maar het gezond maken van onze economie gaat verder dan alleen het EMU-tekort. Het is daarom van belang dat de provincies de ruimte krijgen om te investeren en zo bij te dragen aan de economische ontwikkeling. Naar onze mening moeten de beperkingen die voortvloeien uit de Wet Hof en het verplichte schatkistbankieren worden opgeheven op het moment dat de Europese EMU-afspraken zijn gerealiseerd.

Ruimte voor investeringen

Al eerder bleek een verschil in perceptie over het aandeel in het EMU-tekort dat provincies, gemeenten en waterschappen nodig hebben voor de uitvoering van hun investeringsplannen.

Inlichtingen bij : Ronald E. Fredriksz
Doorkiesnummer : (070) 888 12 51
Bijlagen : geen

Vooralsnog is voor de periode tot en met 2015 een jaarlijkse EMU-ruimte van 0,5% BBP beschikbaar. Wij gaan er van uit dat de investeringsplannen kunnen worden uitgevoerd en dat bij de afgesproken evaluatie eind 2015 nader kan worden vastgesteld welke belasting van het EMU-tekort dat heeft opgeleverd. Daarbij verwachten wij dat de investeringsplannen ook na 2015 doorgang kunnen vinden. Wij zullen wij op korte termijn met de VNG en UvW in gesprek gaan over een nadere verdeling van de totaal beschikbare ruimte voor de decentrale overheden.

Provinciale cofinanciering van rijksprojecten

Investeren in regionale ontwikkelingen heeft voor ons grote prioriteit en draagt bij aan economisch herstel. Een belangrijk aandachtspunt daarbij betreft de provinciale cofinanciering aan rijksprojecten en provinciale investeringen voor de uitvoering van rijksbeleid. Wij gaan daarvoor een meerjarig commitment aan dat per provincie gemakkelijk oploopt tot honderden miljoenen euro's. De EMU-ruimte die daarvoor nodig is, valt naar onze inzichten buiten het provinciaal plafond in het EMU-tekort. Investerings die noodzakelijk zijn voor uitvoering van rijksbeleid mogen de ruimte voor autonoom provinciaal beleid niet inperken. Bij de evaluatie in 2015 kan dit worden vastgesteld.

Dit geldt ook voor de declaraties uit het BTW-compensatiefonds. Nader verkend dient te worden wat de omvang is van de declaraties uit het BTW-compensatiefonds voor de provinciale cofinanciering aan rijksprojecten en provinciale investeringen voor de uitvoering van rijksbeleid. We gaan er vanuit dat de voeding voor deze declaraties vanuit de rijksoverheid plaatsvindt. Ten opzichte van de situatie dat het rijk de volledige investering voor zijn rekening moet nemen, bespaart het rijk met de provinciale cofinanciering dan nog steeds 79% van het benodigde investeringsbedrag.

Conditie schatkistbankieren

In het akkoord is vastgelegd dat openbare lichamen onder condities aan elkaar kunnen lenen. De uitwerking daarvan zal door de decentrale overheden ter hand worden genomen. Wij verwachten dat daarbij transparante arrangementen mogelijk zijn die het verstrekken van leningen aan openbare lichamen waarmee een toezichtrelatie bestaat, niet in de weg staan.

In de Staatscourant van 4 juni 2012 is een mededeling rond het verplicht schatkistbankieren opgenomen. Wij gaan er van uit dat de wetgeving is gebaseerd op de datum waarop het onderhandelaarsakkoord is gesloten.

Een eensluidende brief is gezonden aan de minister van BZK, de heer dr. R.H.A. Plasterk.

Met vriendelijke groet,
INTERPROVINCIAAL OVERLEG

J.W. Remkes
voorzitter